

**Naalackersuisooqatigiinnissamut
isumaqatigiissut
2014 – 2018**

DEMOKRAATIT

ATAATSIMOORNEQ

TOQQISSISIMANEQ

INERIARTORNEQ

Ataatsimoorneq – Toqqissisimaneq – Ineriartorneq

Siumut, Demokraatit aamma Atassut qinigaaftimmi 2014-miit 2018-imut Naalakkersuinikkut suleqatigiissallutik isumaqatigiissuteqarput.

Suleqatigiinnermi pingaartillugu isumaqatigiissutaavoq nunarput inuilu pillugit pitsaasumik, tatiginartumik, tutsuiginartumik innuttaasullu qitiutillugit Inatsisartuni Naalakkersuisunilu sullissinissaq.

Inuiaqatigiit ineriartornerat nunarsuarmioqatigiinnermilu nukittuumik inissisimanagerat annerulerseqqullugit Partiit pineqartut naalakkersuinikkut siunnerfeqaqatigiillutik sulissapput – Inatsisartuniinnaangitsoq Naalakkersuisuniinnaangitsoq, aammali inuiaqatigiinni tamani suleqatigiinnerup siuarsaavigineqarnissaa ilanngullugu sulissutigineqassaaq.

Partiit akunnerminni isumaqatigiissutigivaat iluarsartusseqqinnertigut sulissutigineqassasoq innuttaasut atugarisaasa pitsanngorsarnissaat aammalu minnerunngitsumik aningaasarsiornikkut siuariartortitsisoqarnissaa, taamaaliornikkut suliffissat nutaat pilersinneqarsinnaassammata sulisinnaasullu amerlanerusut sulilersinneqarlutik.

Aalisarnermi suliffissuaqarnermilu, aatsitassarsiornermi, takornariaqarnermi aammalu nunami suliffeqarfinni allani, sanaartornerup iluani aningaasarsiorfissat suliffissallu annertusarneqassapput. Taamatuttaaq inuussutissarsiutini amerlanerusuni aningaasat kaaviiartinneqartut amerlisarneqartuarnissaat sulissutigineqassaaq.

Partiit isumaqatigiissutigaat sutigut tamatigut anguniarneqassasoq nunatsinni innuttaasut sulisinnaassusillit sapinngisamik tamarmik suliffissaqarlutillu imminnut pilersornissaminnut periarfissarissaartinneqarnissaat, tamanna ilaatigut pissaaq sanaartornerup annertusarneqarneratigut aammalu inuusuttut amerlanerusut ilinniagaqalersinneqarnerisigut suliffissaqartinneqalernerisigullu.

Inuiaqatigiit aqqissuussaanerat patajaannerusunngortinneqarsinnaaqqullugu iluarsaqqinnerit assigiinngitsut ingerlanneqassasut Partiit isumaqatigiissutigaat.

Inuiaqatigiittut aqqissugaanitsinni annertuumik ajornartorsiuteqarpugut, taakkulu isumaginninnikkut ikiorsiissuteqarnermi, soraarnerussutisiaqarnermi, siusinaartumik soraarnerussutisiaqarnermi, akileraartarnermi, ineqarnermi inuussutissarsiornermilu iluarsartuusseqqinnertigut aqqiivigineqarnissaat siunnerfilimmik sulissutigineqassaaq.

Kommunit kattussuunneqarnerat nalilersorneqassaaq, tasanilu kommunit angissusaat nutaamik nalilersorneqarluni. Innuttaasut kiffartuunneqarnerat, aalajangeeqataasinnaanerat akuutinneqarnerallu nalilersuinnermi pingaaruteqarluinnartut inissisimassapput.

Inuussutissarsiutitigut siursaaneq suliarineqassaaq aalisarnermi, aatsitassarsiornermi, takornariartitsinermi sanaartornikkullu isertitat annertunerulersinnerisigut. Tamakkuli anguneqassappata aningaasalersuisoqartariaqarpoq, aammalu inuussutissarsiortut pitsaannerusumik atugassaqartinneqartariaqarlutik, taamaaliornikkut inuit amerlanerusut imminnut pilersorsinnaanissamut periarfissinneqassammata.

Kalaallit Nunaat aningaasarsiornikkut imminut napatittoq pilersinniarlugu Naalakkersuisooqatigiinneq ingerlanneqassaaq.

Taamaammatt Naalakkersuisooqatigiilersut suliassaqarfinni assigiinngitsuni makku pingaartillugit sulissutiginiarfaat:

Tutsuiginartumik Naalakkersuisooqatigiinneq

Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutigaaq naalakkersuisooqatigiinneq unneqqarissumik, tatigeqatigiilluni illuatungeriillu imminnut iluoorfigeqatigiinnerannik tunngveqassasoq.

Isumaqatigiissutigineqarpoq ammasumik aqutsineq toqqammavigalugu nunarput naalakkersuinikkut aqunneqassasoq, taamaammallu pisortani atorfiit qaffasinnerpaat inuttalersoneqartarnerini periutsit ammasumik aqutsinermut naleqqussarlugit nutarterneqassapput.

Nunarput inuulu nunarsuarmioqataaermillu aallaaveqartumik innuttaasut oqartussaaqataa-
taanerak akisussaaqataaerallu ataqqillugu aqunneqassaaq, innuttaasut taakkulu pisa-
riaqartitaat aallaavigalugit ingerlatsineq naligiimmillu atugassaqartitsineq sulissutigissallugu.
Taamaammatt Naalakkersuisooqatigiinnermi siunnerfiit isumaqatigiissutigineqartut
piviusunngortinneqartarnissaannut ataqatigiissaarisartussanik naalakkersuisooqatigiit
pilersitsissasut isumaqatigiissutigineqarpoq.

Partiit tamarmik isumaqatigiissutigisaattut qinigaasinnaanermut naliginnaasumik piimasa-
qaatit nalilersuisarnerillu saniatigut, Inatsisartunut Naalakkersuisunullu qinikkat tamarmik
ikiaroorniutinik inerteqqutaasunik atuisimannginnerat uppersarniarlugu misissui-
soqartassaaq.

Inuit oqartussaaqataaerak ataqqillugu, Nunattalu naapertuunnerusumik sinniiseqartarnissaa
qulakkeermallugu, Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutigaaq Inatsisartunut qinirse-
riaaseq nalilersoqqissaarneqassasoq.

Partiit suleqatigiilersut Nunatsinnut inuinnullu sutigut tamatigut iluoorlutik sullissinissartik
pingaarnerpaatippaat.

Aningaasaqarneq akileraartarnerlu

Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutigaaq suliak tamarmik ingerlanneqassasut Nunatta
aningaasaqarnikkut imminut napatilernissaa siunertarlugu - suliniutigineqartullu
sunniuteqarluarnissaat qulakkeerniarlugu ataqatigiissaarneqassasut.

Pisortat sanaartornermut aningaasaliissutaat nunap immikkoortuinut aamma
pisariaqartitsineq naapertorlugu siammarterneqassapput, sanaartornermilu akisussaaf-
fimmik kommunit nuussisoqarsinnaanera siunertarlugu misissueqqissaarnerit
nalilersuinerillu suliarineqassapput.

Akileraartarnikkut naapertuilluartumik nalingiissaarineq nalimmassaanerlu suliarineqas-
saaq, nunatta assigiiaarnerusumik ineriartornissaa qulakkeermallugu. Inatsisartut

katersuuteqqaarnermini 2015-imut atuukkallartussanik aqqiissuteqarnissaq isummerfigis-sagaat Naalakkersuisooqatigiilersut isumaqatigiissutigaat.

Nunatta Karsianut missingersuutit eqqarsaatigalugit ukiuni suleqatigiiffiusuni ataatsimut isigalugu isertitat aningaasartuutillu sapinngisamik oqimaaqatigiittarnissaat siunnerfigineqarpoq.

Aningaasat pisissutaasinnaanerisa qaffasinnerpaamiitinnissaat aammalu aningaasat nalee-rukkiartortarnerisa appasinnerpaamiitinnissaa Naalakkersuisooqatigiit anguniarpaat.

Nuna tamakkerlugu akileraarut qinigaaffimmi nikisinneqassanngilaq.

Sulinermut atatillugu ilanngaat eqqunneqassaaq.

Isertitakinnerpaat aningaasatigut oqilisaaffigineqarsinnaaqqullugit inummut ilanngaat qaffanneqarsinnaanera akileraartarnermut aaqqiissusseqqinnermut ilanngullugu nalilersorneqassaaq.

Nunatsinni suliffeqarfinnut akileraarut (selskabsskat) annertussusilerneqartassaaq nunani avannarlerni annertussusiliinernut unammillersinnaasunngorlugu, avataaniit Nunatsinnut aningaasalersuisinnaaneq pilerinarnerulersinniarlugu, taamatuttaarlu misissorneqassaq qulakkeerniarneqassallunilu nunatsinni inussutissarsiornermi atugassarititaasut allat, soorlu nalikillilerisarnermut malittarisassat nunani avannarlerni atuuttunut sanilliullugit unammillersinnaassuseqartuarnissaat.

Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni aningaasat ingerlaarnerat pillugu misissueq-qissaarneq qulaajaanerlu ingerlanneqassapput nalilersoqqissaarneqarlutillu. Tamatumunnga uiggiullugu nunatsinni namminerisamik aningaaserivuteqalersinnaaneq immikkut misissorneqassaaq.

Naalakkersuisooqatigiit Danmarkimi naalakkersuisooqatigiinnut saaffiginnissuteqassapput Nunatsinni inerisaanermut aningaasaateqarfimmik pilersitseqatigiinnissaq siunnerfigalugu, Nunatsinni sanaartugassanut annertuunut imminullu akilersinnaanngortussanut tamanut aningaasalersuiffittut atorneqartussamik.

Inuussutissarsiorneq

Naalakkersuisooqatigiit inuussutissarsiornermut siuarsaaneq ingerlanniarpaat Nunatta ani-ngaasaqarnikkut imminut napatillualernissaa siunertaralugu. Tamatumani inuussutissarsior-nermi sukarsuit sisamat ineriartortitsiviussapput: Aalisarneq Suliffissuaqarnerlu – Aatsitassarsiorneq – Takornariaqarneq – Nunami suliffissat ilinniartitaanerlu kivitsisoralugit.

Inuussutissarsiutitigut ingerlatsisunut akileraarutip appasinnerulersinneratigut aningaasa-leerusussuseq annertusarneqassaaq.

Nilammik, imermik aalisakkanik aammalu aatsitassanik avammut nioqquteqalernissamut taarsigassarsinissamut qularnaveeqquusiinissamullu periarfissat pitsanngorsarneqassapput.

Ineriartortitsinermit pilersaarut aqqutigalugu suliffeqarfiit aningaasaliisartullu pitsaaneru-sumik attanneqarsinnaasumillu sinaakkusersorneqassapput, ilinniagaqarsimassuseq qaffas-

sarneqarluni, pisortani sullissineq siunnerfilersorneqarluni aammalu inuit ataasiakkaat imminnut pilersorsinnaanerit annertusarneqarluni.

Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiutaat tamarmik Nunatsinni inissisimasunik qullersaqarfeqalissasut piumaffigineqassapput. Aammalu ingerlatseqatigiiffinni pisortaasut tamarmik Nunatsinni najugaqartassasut akileraartussaataassasullu piumaffigineqassapput.

Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiini siulersuisuni ilaasortaasartut amerlane-russuteqartut nunatsinneersuusassapput.

Aalisakkat nunatsinni tunisassiarineqartut ullumikkornit annertunerusumik naleqalersin-neqarlutik tunisassiarineqartarnissaat aammalu atorluarneqarnerunissaat qulakkeerniarne-qassaaq.

Aalisakkat nunatsinni nalituunngortinneqaratik piumasaqaatitaqanngitsumik avammut niuerutigineqartartut akitsuuserneqartalernissaat aaqqissuunneqassaaq.

Nunami suliffissuit innaallagissamik, imermik kiassarnermillu atuinermut akikillisaaffigi-neqartarnerat nunarput tamakkerlugu assigiimmik annertussusilerneqartassaaq.

Pisortat pigisaasa ingerlatseqatigiiffiit namminersortunngorsarneqarnerat aqutigalugu pisortaniit inuussutissarsiutini akulerusimaneq annikillisarneqassaaq, tassanilu periusissanik iliuusissanillu pilersaarusiortoqassaaq, piumasaqaataasussat piffissarlu najoqqutarineqar-tussaq aalajangersarlugu. Tamatumani innuttaasunik sullissinerup ajorseriannginnissaa qulakkeerneqassaaq. Periusissanik iliuusissanillu pilersaarusiaq naammassippat Inatsisartunut isummerfigisassanngorlugu saqqummiunneqassaaq.

Suliffeqarfiit isumaginninnikkut annertunerusumik akisussaaqataalernissaat aqutisasiuun-neqassaaq, taamatullu avatangiisit pillugit annertunerusumik anguniagaqartarnissaat sulissutigineqassalluni.

Suliffeqarfinnik nutaanik aallartitsiniarnermi aningaasatigut pisortaniit tapiiffigineqarnis-samut periarfissat pitannngorsarneqassapput, aporfissaararpassuillu piiarneqarnissaat Naalakkersuisooqatigiit sulissutigissavaat. Aammalu suliffeqarfiit nutaat ukioq siulleg akileraaruteqartinneqannginnissaannik neqeroorfigineqartalernissaat sulissutigineqassaaq.

Nunami suliffissualiorniartoqartillugu innaallagissamut aamma imermut pisortat pisussaaf-feqarnerat ersarissarneqassaaq.

Naalakkersuisooqatigiit siunniuppaat inuussutissalerinermut oqartussaanerup nunatsinnut nuunneqarnissaa piviusunngortinneqassasoq.

Ilinniartitaaneq

Naalakkersuisooqatigiit anguniarpaat nunarput ilinniarsimassutsikkut imminut pilersorlunilu napatittoq:

Meeqqat atuarfiata, Atuarfitsialaap, nalilersorneqarnera naammassineqarpat Naalakkersui-sooqatigiit meeqqat atuarfiata nukittorsarneqarnissaa sulissutiginiarpaat. Taamaaliornikkut

sineriak tamakkerlugu angusaqassutsikkut pitsaanerusumik assigiinnerusumillu angusaqarfiusarnissaat qulakkerumallugu.

Taamatuttaaq inuusuttut amerlanerusut meeqqat atuarfiiniit soraarummeereermermi kingorna ilinniagaqaqqittarnissaat Naalakkersuisooqatigiit qulakkeerniarpaat.

Atuarfitsialammi 11. klasse periarfissiissutitut atuleqqissaaq.

Inuussutissarsiuutiginnaasaminnik ilinniarsimasut qaffassaaniarnerminnut atatillugu ilinniarsimasaminnut attuumassuteqartitaminnik ilinnialerniartut periarfissaqartin-neqassapput.

Inuusuttut nunatsinni nunaniluunniit allani ilinniakkamik ingerlatserusuttut namminneq toqqaasinnaanissaminnut periarfissaat annertunerulersinneqassapput.

Nunatsinni ilinniartoqarfinni tamani internet-imik akeqanngitsumik atuisinaannaanerat annertusarneqassaaq.

Kalaallisuinnaq oqaasillit ilinniarnissaminnut periarfissaat annertusarneqassapput.

Inuussutissarsiuutini suliasaqarfinnilu tamani pisortat namminersortullu suliffeqarfiutaanni suugaluartuni praktikkerfinnik ilinniartullu sungiusarfiinik amerlanerusunik pilersitsisoqassaaq.

Sineriak tamakkerlugu ilinniartut inissaannik amerlanerusunik sanaartortoqassaaq.

Atuarfinni ilinniartoqarfinnilu tamani atuartut ilinniartullu sumulluunniit tunngassuteqar-luarpat katsorsarneqarnissaminnik pisariaqartitsisut akeqanngitsumik katsorsarneqartaler-nissaat Naalakkersuisooqatigiit anguniarniarpaat.

Naqinnernik ilisarinnissinnaanngitsut eqqarsaatigalugit suliniutit annertusarnissaat Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutigaat.

Alimasissumik atuartitsineq annertusarneqassaaq, ingammik nunaqarfinni.

Ilinniarfeqarfinni ingerlariaqqiffiusuni ilinniusiata Nunatsinni pissutsinut tarrarsortut amerlanerulernissaat anguniarlugu Naalakkersuisooqatigiit suliniuteqassapput. Ilinniagaqassutsimik qaffassaaneq ilinniutit inuusuttut inuiaqatigiit inuuffigisaannut naleqqunnerusut atorlugit aallaaveqartariaqarmat.

Suliffeqarneq

Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiipput suliffissaaleqineq annikinnerulersinniarlugu sulineq pingaarnerpaatinneqassasoq, matumanilu suliffeqarneq pillugu iliusissatut pilersaarusiaq naapertorlugu suliat ingerlanneqassapput.

Avataaniit suliaartortut nakkutigineqarnerulissapput.

Kommunit suliffissarsiuussisarfiisa aammalu najukkami Piareersarfiit akornanni pitsaane-rusumik ataqaqatigiissaarisooqassaaq nukinnik pioreersunik atorluanaanikkut.

Inuusuttut 30-it inorlugit ukiullit suliffissaaleqisut akornanni amerlanerpaammata Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiipput taakku pillugit immikkut suliniuteqarniarlutik inuusuttut unittoratik ilinniarfinnut ingerlaqqinnissaat aqutissiuunnarlugu aamma assassornermik piginnaaneqartut suliffeqalernissaat anguniarlugu sakkortusisamik suliniuteqarniarlutik. Tamatumani suliassami periarfissat assigiinngitsut Naalakkersuisooqatigiit atorluassavaat, soorlu Nunatsinni højskolit pioreersut, Piareersarfiit, Inuusuttullu sionratigut kiffartuussisarnerannut assigusunik aaqqissuussisoqarnissaa Naalakkersuisooqatigiit siunnerfigaat.

Umiarsuarni aqumiussatut Kalaallit ilinniarsimasut naalakkat aquttullu atorluarneqartariaqarput, taakku atorluarneqarpata Royal Arctic Line-imi inuttarpasuit kaalaalinngorsarneqassapput.

Kilisaassuarni avataasiutini Kalaallit naalakkatut aquttutullu naammassereersimasut salliutillugit atorneqarnissaat sulissutigineqassaaq, taamaaliornikkut aningaasarpasuit nunanit allamiunit aqumiorineqartunit annissorneqartut nunatsinniilissammata, nunatta aningaasaqarniarneranut iluaqutaallutik.

Nunanit allaniit (udefrakommende arbejdskraft) nunatsinnut suliertortunut sulisinnaanermut akuersissutinik tunniussisarnerup sukateriffigineqarnissaa Naalakkersuisooqatigiit suliariniarpaat. Tassanilu avataaniit suliertortartut pillugit akuersissuteqartarnermi tunngaviusut pillugit aalajangersakkat allanngortinneqassapput. Qinnuteqaatillu nalilersuiffigineqarnerani kattuffiit susasaqartut peqataatinneqartarnissaat qulakkeerneqassaaq.

Pisortat suliffeqarfiutaanni sulisoqarnermut politikkiortoqassaaq, tamatumani ilanngullugit tikisitanik sulisoqartarnermut tunngatillugu piumasaqaatissat erssarissut.

Aalisarneq

Aalisarneq nunatta inuussutissarsiutaasa pingaarnersaraat aningaasanillu isaatitsissutit annersarlugu, taamaamat aalisarnermi politikki piujuaannartitsinermik aallaaveqartuasasooq Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutigaat.

Uumasooqassutisimik ilisimasallit ilisimasaat aammalu aalisartut ilisimasaat naligiimmik toqqammavigineqartassapput, pisassiissutissatut siunnersuutit aalajangersarneqarnerini.

Imartatta aalisagaqassusia paasiniarluarneqarsinnaaqullugu Pinngortitaleriffimmut aningaasaliissutit amerlineqassapput, amerlineqarnerannut atatillugu piumasarineqassaaq aalisarnermik inuussutissarsiuteqartut misissuisarnerni suleqatigineqassasut.

Aalisakkat sapinngisamik annertunerpaamik Nunatsinni nalituunngortinneqarlutillu annerpaamik tunisassiarineqartassapput, ilaatigut tulaassisussaatitaanermut pisussaaffiliisarnikkut, taamaattoqartinnagulu tassunga naapertuuttumik akitsuusiisoqartassalluni.

Nunatsinni aalisakkanik tunisassiortut aalisarnermillu akuersissutinik pigisaqartut avammut niuerneranni nunarsuarmi niuernermi akigitat naapertorlugit sapinngisamik inissinneqartassapput.

Aalisarnermut inatsit naammassillugu suliarineqassaaq.

Aalisariutininik nutarterineq sukkanerusumik pisinnaaqqullugu inatsisitigut periarfissat eqaallisarneqarnissaat Naalakkersuisooqatigiit piaartumik suliniuteqassapput. Tamatumani eqqarsaatigineqassapputaaq aalisarsinnaanermut akuersissummik annaasaqanngikkaluarluni angallatitoqaminnik nutaanik taarsiiniartut tapersersorneqarnissaat.

Pisassat tuniniarneqarsinnaasut aalisarnermut akuersissuteqartuinnarnit pisiarineqarsinnaalerlutillu tuniniarneqarsinnaalissapput kiisalu avannaani ukiuunerani sikukkut aalisartoqartarnera immikkut pisassiarnikkut aqqissuussivigineqartassalluni.

Aalisakkat tunisassiarineqarsinnaasut nutaat atorluarneqassapput, aammalu aalisarfiusinnaasuni nutaani misileraatitsilluni aalisartitsisoqartassalluni, taakkunanilu pisat nunatsinni suliarineqartussanngorlugit tulaanneqartarnissaat aqutissiuunneqassaaq.

Nunatta avannaani sikusartumi qaammatini siullerni pingasuni pisassiissutit avataatigut immikkut qaleralinnik aalisartoqartalernissaa Naalakkersuisut sulissutiginiarpaat.

Piniarsinnaanermut allagartat aalisarsinnaanermullu akuersissutit Kommuuninit ingerlanneqalernissaat aqutissiuunneqassasoq isumaqatigiissutigineqarpoq.

Tunumi Tasiilap eqqaani Ittoqqortoormiunilu aalisarnermik inuussutissarsiteqarneq immikkut pilersaarusiugaasumik siuarsarneqassaaq, aalisariuteqarnikkut tunitsiveqarnikkullu ineriartortitsiviusumik.

Aatsitassarsiorneq

Naalakkersuisooqatigiilersut isumaqatigiissutigiarput aatsitassarsiornermi atugassarititaasut patajaatsuullutik pitsaanerpaajusarnissaat sulissutigissallutigu, nunatta aatsitassarsiornikkut aningaasaliiffigineqartarnissaa orniginartooqqullugu.

Naalakkersuisooqatigiilersut erseqqissaatigissavaat Kuannersuarni aatsitassanik qaqutigootunik piiasoqalersinnaanera aatsaat akuersissutigineqarsinnaasoq aatsitassarsiornermut inatsimmi piumasaqaatit tamakkiisut naammassineqarsimappata, paasissutissallu sukumiisut qinnuteqarsinnaanermullu tamakkiisutut isigineqarsinnaasut pigineqalerpata. Tamatumani IAEA-p isumannaallisaanermut najoqqutassiai kiisalu Euroatom-imi suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi aalajangersarneqartut aallaavigalugit suliap ingerlanneqarnissaa Naalakkersuisooqatigiilersut kissaatigaat.

Aatsitassarsiornermi aatsitassanut uran-imik akulinnut uran-imik akuisa qaffasinnerpaaffilerneqarnisaat pillugu Naalakkersuisooqatigiit Inatsisartunut saqqummiussissapput.

Nunatsinni aatsitassat soqutigineqartut isumannaatsumillu atorluarneqarsinnaasut uran-imik akoqarpata akoqanngippataluunniit, tamarmik atorluarneqassapput.

Aatsitassarsiornikkut uuliasiornikkullu suliffeqarfissuit nunami maani ingerlatseqatigiiffiliorlutik inerisaaneranni, naalakkersuisooqatigiilersut isumaqatigiissu-tigaat nalilersussallugu Nunatta qanoq annertutigisumik piginneqataasarnissaa, tamatumani Nuna Oil A/S-ip piginneqataassusaatitaanerata (carried partner) qanoq annertutiginissaa ilanngullugu.

Nunani tamalaaneersunit inuttaqartumik aatsitassarsiorneq pillugu siunnersuisooqatigiinnik Naalakkersuisooqatigiit pilersitsinissaq suliarissallugu isumaqatigiissutigaat.

Maniitsup eqqaani aluminiumik aatsitsiviliortoqarnissaa Naalakkersuisooqatigiit tapersorsorpaat, tassanilu suliniut piviusunngortinneqassanersoq 2015-ip ingerlanerani qulaajarneqartariaqarpoq.

Takornariaqarneq

Takorniaqarneq inuussutissarsiutit sukarsuit ilaattut ineriartortinneqartoq nunatta aningaa-saqarneranut annertunerusumik isaatitsiviulernissaa Naalakkersuisooqatigiit anguniarpaat:

Naalakkersuisooqatigiit sulissutiginiarpaat takornariaqarnikkut ineriartortitsinissamut tunngavissat pilersinnissaat. Nunap immikkoortuini tamani silaannakkut imaatigullu angallannikkut pisariaqartitat annertusarnissaat aammalu inissiisarfeqarnikkut nunap immikkoortuini annertusaanissat.

Umiarsuit nuannaariutit ilaasuinut akitsuut nunanut sanilerisatsinnut naapertuuttunngorlugu apparneqassaaq.

Takornariartitsinerup iluani ilinniartitaanerit assigiinngitsut katersuunneqassapput ineriartortinneqarlutillu.

Takornarissat nuna tamakkerlugu tikittartut unnuisartut amerlisarneqassapput.

Inuussutissalerisut, tunisassiortut inuussutissarsiortullu suliffeqarfiit takornariartitsinikkut iliuuserisaat ersarissarneqassapput.

Meeqqat atuarfiini allamiut oqaasiinik ilinniartitsineq nukittorsarneqassaaq, taamaalillutik unnuisarfiit, neriniartarfiit kiffartuussiviillu assigiinngitsut oqaatsitigut piginnaasaqarneru-sunik sulisussaqaalerniassammata.

Taamatullu inuusuttut takornarianik sullissisartutut sulisarnissaat annertusarneqassaaq.

Angallanneq

Nunatta ataatsimoortinneqarneranut angallanneq ataqatigiisitsisunngorlugu ukiorlu kaajalla-llugu ingerlalluarsinnaasunngorlugulu aqqissuunneqassaaq.

Angallanneq nunatsinni innuttaasunut inuussutissarsiornermullu iluaqutaasussanngorlugu aqqissuunneqassaaq, aammalu takornariartitsisernerup inuussutissarsiortut ingerlallua-lernissanut naapertuuttumik aqqissuunneqassalluni.

Nunap immikkoortuisa angallannikkut kiffartuunneqarneranni sullissinissamik isumaqati-giissuteqartoqartassaaq, aammalu angallannermi sullissisut amigartooruteqarsinnaaner-anut qularnaveeqqusiisoqartalissalluni.

Nunatsinni sanaartugassanut annernut sanaartornernik ingerlatsisussamut ingerlatseqati-giiffimmik A/S-imik pilersitsisoqassaaq, avataaniit aningaasersuuteqarneq aallavigalugu sulisussamik, tamatumani suliasat piviusunngortinneqartussat ukuupput:

- Qaqortup Narsallu akornanni mittarfissaq sananeqassaaq
- Tasiilami mittarfiliortoqassaaq
- Ilulissat mittarfiat tallineqassaaq
- Nuummi mittarfissualiortoqarnissaanut pilersaarutit ingerlatseqqinneqassapput.
- Qeqertarsuarmi, Qasigiannuani, Kangaatsiami, Nanortalimmi timmisartunut sulusalinnut ujaraqqanik qallikkanik mittarfiliortoqarnissaanut periarfissat mississoqqissaarneqassapput inuussutissarsiornikkut siuarsaanermut aammalu suliffisaqartitsiniarnermut aningaasaliissutit kiisalu suliffissaaleqisut sulilersinneqarnerisigut pilersinneqarsinnaasunngorlugit.

Kangerlussuup Narsarsuullu siunissaat Kommuuninut paaseqatigiissutigineqassapput.

Mittarfeqarfiit talittarfiillu nutarterneqassapput immikkoortortakkaartumik pilersaarutit naapertorlugit.

Kommunit suleqatigalugit sumiiffiit takornariat tikittagaat talittarfilersuinikkut perusuersar-tarfilersuinikkullu tikikkuminarsarneqassapput.

ICAO aqutigalugu isertitat nunatsinnut tutsinneqartassapput aammalu Kalaallit Nunaanni silaannakkut angallannerup piorsarneqarneranut atorneqassallutik.

Niuerneq

Nunatta aalisakkanik niuerluarnermigut, aammalu tunisassiarineqartartut qaffannerisigut aammalu pitsaasumik unammillersinnaassutsimigut avammut nioqqutigisartakkani annertusissavai.

Uuliap akia appartinneqassaaq ingerlatseqatigiiffissuarmi KNI A/S-imi sinneqartoorutis-satut siunertarineqartut appasinnerulersinnerisigut.

Kalaallit tunisassiaasa immikkuullarissuunerat allaalluinnartuunerallu pissutigalugit ineriartortinneqassapput avammullu nittarsaanneqartarnerat annertusarneqassalluni.

Nunatta inuussutissarsiutitigut avammut nittarsaanneqarnera avammullu tuniniaanerup annertusarnissaa aqutissiuukkumallugu Kalaallit Nunatta Avammut Tuniniaanermut Siunnersuisooqatigiivinik (Grønlands Eksportråd) pilersitsinissaaq Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutigaat.

Nunatsinni assartuinikkut akigitinneqartut unammillersinnaassuseqartut aqutigalugit Nunatta unammillersinnaassusaa qaffassarneqassaaq.

Nunat sanilerisavut nunallu annertunerusumik niueqatigissavagut.

Inuussutissarsiornermi inerisaaqqinneq, tassanilu pingaarnertut, avammut tunisassiornitta annertusartuarnissaa aammalu avataaniit tikisitsiortorner-suatta annikillisaaffigineqarnis-saanik qitiutitsisoq.

Nunatsinniit aalisakkanik avammut niuerneq toqqaannartumik nunarsuarmilu niueqatigiinnermi akit naapertorlugit tamakkiisumik ingerlanneqartalernissaa anguniarlugu, pissusiviusut qulaajaavigineqassapput.

Nunatta imartaani aalisagartassinneqartut tamarmik piumaffigineqartalissapput avammut tuniniaanerminni, nunatsinniit markedspris atorlugu avammut tuniniaanertik ingerlattasagaat.

Nunalerineq

Kalaallit Nunaat neqissaqarnikkut, naatitaqarnikkut allanillu inuussutissanik imminut pilersortoq angunniarlugu suliniutit Naalakkersuisooqatigiit ingerlatissavaat.

Nunalerineq pillugu Ataatsimiititaliarsuup innersuussutaasa piviusunngortinneqarnissaannut aningaasaliisoqassaaq.

Nunalerinnermut siunnersuisarfik nukittorsarneqassaaq.

Kalaallit Nunaata neqinik, timmissanik, naatitanik, manninnik immunnillu tunisassianik imminut pilersulernissaa pillugu periusissiamik pilersaarusiortoqassaaq. Tassanilu silaannaap kissatsikkiartornera naapertorlugu Nunatta sinnerani annertusaanissamik siunertalimmik.

INUILI savaateqarfinnik nersutaatilinnillu qanimut suleqateqarluni tunisassiornermik aamalu nioqqutissanik inerisaanermik ingerlatseqataassaaq.

Nunalerinerup ineriartortinneqarneranut uiggiullugu nunaateqarfinnut misigisassarsiortunik takornariartitsisarneq ineriartortinneqassaaq.

Timmiaateqarluni, minkiuteqarluni terianniaateqarluniluunniit inuussutissarsiutitigut ingerlatsisoqarsinnaanersoq misissorneqassaaq.

Nukissiorneq

Naalakkersuisooqatigiilersut upperaat Nunatsinni minguitsumik nukissiorsinnaanerput suli annertoorujussuarmik ineriartortinneqarsinnaasoq, aammalu taamaalilluta nukimmik avammut tunisassiulersinnaanerput aqqutissiuunneqarsinnaalluni. Taamaammat Naalakkersuisooqatigiilersut tamanna pillugu misissueqqissaarnerit aallartinniarpaat.

Innaallagissamut, imermut kiassarnermullu akigitinneqartut nammaqatigiinneq naapertorlugu naleqqussaavigineqarnissaat Naalakkersuisooqatigiit suliarissavaat. Taamaaliornikut Nunatsinni ilaqutariinnut aningaasaqarniarnikkut tamatumani atugarisat naligiinnerulersinneqaqqullugit.

Nunatsinni tamarmi tunisassiornerup annertusarneqarnissaa siunnerfigalugu, assigiaarnerusumillu periarfissaqartitaanissaa qulakkeerumallugu suliffissuarnut innaallagissamut, imermut kiassarnermullu akigitinneqartut nuna tamakkerlugu assigiissapput.

Aasianni, Qasigianguani, Paamiuni kiisalu Nanortalimmi erngup nukinganik nukissiorfinnik pilersitsinissaq aallartisarneqassaaq.

Eqqumiitsuliorneq aamma Kulturi

Kulturikkut immikkuullarissuserput tunngavigalugu inuiattut kinaassutsitsinnik ersersitsisar-pugut, taamaammat Naalakkersuisooqatigiit siuttuunermini kulturikkut ingerlatsineq suliassallu pillugit nassuiaammik suliqaartitsinissaq siunniuppaat.

Kulturilerisut, eqqumiitsuliorlut isiginnaartitsisartullu atugarisaat inerisaaffigineqassapput pitsanngorsaaffigineqarlutillu. Peqatigiiffiit soqutigisaqaqatigiiffiillu pitsaasumik suleqatige-rusuppavut.

Eqqumiitsulianik nunatsinneersunik aammalu qangaaniit sulianik ilaarsilluni aningaasar-siortarneq akiorniarlugu piginnittussaannermut illersuisinnaalernissaq Naalakkersuisooqati-giit aqqutissiuutissvaa.

Filmiliornermut institutumik pilersitsisoqassaaq, taassumalu suliassaasa ilagissavaat aningaasaliissutissanik ujarlerneq aammalu ilisimasanik siaruarterineq kiisalu nunani allani filmiliorartunut attaveqarneq. Taassuma saniatigut filmiliat, animationit titartakkanillu filmiliat inerisarniarlugit avatangiisinik pilersitsisoqassaaq eqqumiitsuliorlut katersuuffigi-sinnaasaannik.

Nipilersukkat erinarsuutillu nunatsinneersut nunani tamalaani aaqqissuussinernut peqataa-sarnissaannut Namminersorlutik Oqartussat tapiissuteqartassapput.

Atuakkat kalaallisut oqaasertallit naqiterneqartarnissaannut aningaasanik immikkoortitsiso-qassaaq.

Ilagiit

Naalakkersuisooqatigiit anguniarpaat Kalaaleq timikkut tarnikkullu peqqissoq. Upperisaq innuttaasut nukittoqutigisarmassuk anersaakkut inuunerup nukittorsartuarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Taamaammat Nunatsinni pisortatigoortumik oqaluffeqarnermi Ilagiit Kalaallit Lutherikkuusut tunngaviupput.

Oqaluffik inuiaqatigiinni anersaakkut sulinermi pingaarutilimmik inissisimassaaq.

Oqaluffiit atorfeqartitsinikkut naammaginartumik inuttaqartinneqassapput.

Upperisaq pillugu ilinniartitaaneq pingaartinneqartuassaaq.

Oqaluffimmi ajoqit pattattullu pisariaqartinneqartut atorfinitsinneqartassapput.

Timersorneq

Timersorneq inuunermut peqqinnerusumut aqputaavoq. Naalakkersuisooqatigiit ilisimaaraat timersorneq pinaveersaartitsinermit pingaarutilimmik inissisimasoq aammalu atuartitaanermi atorluarneqalernissaa suliniutigineqassaaq.

Inuit tamarmik peqataaffiigisinnaasaat timersuutit tamanut ammasuunerat pissusissamisoorpoq, taakkulu illoqarfinni nunaqarfinnilu 200-it sinnerlugit inoqartuni timersortarfinni imaluunniit timersortarfeeqqani sammisarinissaannut sinaakktissat pisariaqartinneqartut pilersinneqassapput.

Timersornikkut aqutsisut sungiusaasullu ataavartumik pikkorissartinneqarnissamut ilinniar-titaanissamullu neqeroorfigineqartassapput.

Timersortartut nunarput sinnerlugu unammisartut erfalatorput atorlugu unammisinnaas-sapput, aammalu timersornermut kattuffiit nunat tamalaat akornanni kattuffissuarni ilaasortannorsinnaasariaqarput.

Ivigaasanik qallikkanik arsaattarfinnik pilersinitsinissamut aningaasanik immikkoortitsi-soqassaaq, taakkulu kommunit suleqatigalugit pilersinneqassapput.

Timersortarfiit imminut pigisut aserfallassimasut Sanaartornermut Iluarsartuussinermullu Aningaasaateqarfimmu iluarsartuussinissamut atugassanik aningaasanik qinnuteqarsinnaa-lissapput.

Timersornermik ingerlatsisut unammersuarnernut peqataajartortarnerminni tamatumalu saniatigut utoqqalinersiallit siusinaarlutillu sulisinnaajunnaarnersiutisiallit angallannermi akikillisaavigineqarsinnaanerat siunertaralugu sulisoqassaaq.

Qajartorneq, inuit pinnguaataat aammalu qimusserneq kulturikkut eriajisassatut illersugaas-sapput.

Silaannaap allanngoriartornera

Silaannaap allanngoriartornera aammalu uteqqiattumik imartatta kissarnerulertarnera periarfissanik nutaanik aammalu qaangerniagassanik malitseqarpoq:

Silaannaap allanngoriartornerata malitsigisai pitsaasut pitsaanngitsullu paasiniarneqassap-put nalunaarsorneqarlutillu.

Nunap qeriuannartup killinga avannarpariartorpoq, tamannalu sanaartukkanut illuutinullu annertuumik sunniuteqarpoq. Tamassuma sunniutai misissortuassapput aammalu allannguutit iliuuseqarfigineqarnissaat sillimaffigineqartariaqarluni.

Silaannaap, pinngortitap avatangiisillu ilisimatusarfigineqarnerini suliat katersortariaqarput, taamaalilluni silaannaap allanngoriartorneranik ilisimatusarnermi nunarput suli pingaarute-garnerusumik inissisimalerniassammat. Tamassumalu malitsigisaanik aamma uumassusilin-nik atuinermi periarfissat nutaat eqqummaariffigineqarnerulerniassamata.

Avannaani piniartut qangatuut inuuniarnerat suli ajornakusuuleriartorpoq, taamaattumik sikuniartarnerata sivilunerulersimasup nalorninarnerulersimasullu nalaani suliffissaqar-

titsiniarnikkut immikkut qanoq iliuuseqartoqartarnissaanut periarfissat misissoqqissaarneqassapput.

Piniarneq

Silaannaap allanngoriartornerata aammalu teknikkikkut ineriartornerup malitsigisaanik piniarnermik inuussutissarsiuteqarneq tatineqariartorpoq, ingammik qangatuum piniariaaseq ukiuni makkunani annertuumik eqqorneqarami.

Nunatta immikkoortuini najugaqartut pisariaqartitaat aallaavigalugit piniakkatigut pisassiisoqartassaaq.

Qangaaniit ileqqut malillugit piniarneq Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitut illersorneqartariaqarpoq. Piniariaasitoqqat attanneqartuarnissaat tapersorsorneqarnissaallu pisariaqarlunnarpoq.

Nunatsinni ammeriveqarnerup aaqiivigineqarnissaa Naalakkersuisooqatigiit misissoqqissaarniarpaat. Ilaatigut puisip amiisa aningaasarsiutaanerisa qaffassarneqarnissaat siunertaralugu.

Piujannartitsinissamik periuseqarneq nunatsinneersuuvoq, tassami piniarnermi piujannartitsinissamik inatsisitigut aalajangersaaneq siullersaat Qaanaami pivoq, tamannalu periuseq nersorneqartariaqarpoq siaruarterneqartariaqarlunilu.

Qilalukkanik qernertanik, qaqortanik, nannunik aavernillu piniariaasitoqqat malillugit piniarneq eqqarsaatigalugu Qaanaami, Upernavimmi, Tasiilami Ittoqqortoormiini pisariaqartitsineq naapertorlugu, aalajangersimasunik pisassiisoqartalernissaa Naalakkersuisooqatigiit anguniarpaat.

Qilaluarniartarnermi inatsisitigut maleruagassat naleqqussarneqassapput, piniartut aningaasarsiornermikkut iluaquserneqarsinnaanerit pingaartillugu.

Avatangiisit

Avatangiisitta minguitsuunissaa pinngortitalu paarilluarnissaa akisussaaffigaarput.

Nunarput nukimmik mingutsitsinngitsumik ukioq 2024 nallertingau tamakkiisumik immittut pilersulernissaa sulissutigineqassaaq.

Innuttaasut tamarmik pisussaapput avatangiisitta mingutsaalineqarnissaanut. Meerartavut avatangiisitta pinngortitalu paarsilluarnissaanik perorsartariaqarpavut. Saligaatsuutitsinissaq pillugu paasititsiniaasarnerit ataavartumik aqqissuunneqartassapput.

Eqqagassalerineq pillugu iliuuseqarnissamut pilersaarut timitalerneqartariaqarpoq, taamatullu aamma eqqagassat immikkoortiterneqartarnerat, eqqagassat navianartut isumagineqartarnerat, ikuallaasarneq atoqqiisarnerlu pillugit kommunit annertunerusumik suleqatigineqartariaqarput.

Biilit innaallagiatortut hybrid-iusullu atorneqarnerat annertusarniarlugu akileraartarnikkut akitsuusiisarnikkullu pitsaasumik akilersuisitsisariaqarpugut.

Pisortat suliffeqarfiini tamani atortulersuutit nukimmik atuinikitsut suugaluartut tamatigut atorneqartassapput.

Kommunit

Nunatta imminut ataqatigiittumik sullinneqarnera ineriartorneralu inuttaasullu qanimut oqartussaaqataanerat nukittorsarneqassapput. Tamannalu pillugu suleqqinnissaq Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutigaat.

Kommunit kattussuunneqarnerat pillugu suliaq naammassillugu suliarineqassaaq, taamaalilluni kommunini aqqissuusseqqinneq inuit qanimut oqartussaaqataanerannut naleqqunnerusumik aqqiinneqarnissaa anguneqarsinnaammat.

Tamatumani Naalakkersuisooqatigiit siunniuppaat:

- Innuttaasut taasereernerat ataqqillugu Qaasuitsup Kommuniata avinneqarnissaa sulissutigineqassaaq naammassineqarlunilu, avannaani kommunimik (Uummannaq, Upernavik aamma Qaanaaq) pilersitsinikkut, tamatumalu saniatigut Qeqertarsuup Tunuani kommunimik imaluunniit kommuninik (Ilulissat, Qasigiannugit, Qeqertarsuaq, Aasiaat aamma Kangaatsiaq) qanoq pilersitsisoqassanersoq kommuni peqatigalugu pilersaarusiortoqassaaq.
- Ilangullugu aamma nalilersuisoqassaaq Tunu Kommuneqarfik Sermersuumiit kommunitut immikkuullarissutut pilersinneqassanersoq.

Nunaqarfiit

Nunaqarfiit nunatta nerisassaqarnikkut peqqumaateqarfigai.

Nunaqarfiit inuiaqatigiinni pingaarutilerujussuupput, tassaagamik nunatta ataatsimoorneranut nakooqutaasut.

Nunaqarfiit nunatta ineriartortinneqarnerani aalajangeeqataasinnaallutik inissisimasariaqarput, taamaattumik nunaqarfinni aqutsisut aalajangiisinnaassuseqarnissaat pisariaqarpoq.

Nunaqarfiit pillugit suliassat Namminersorlutik Oqartussat ataanni pisortaqarfimmut ataatsimut katersuunneqassapput.

Nunaqarfinni tunitsiviit nunaqarfiit aningaasarsiorsinnaanerannut pingaaruteqarluinnarput, taamaattumik tunitsiviit sapinngisamik imminut akilersinnaasumik ingerlanissaat qulakkearniarlugu Kalaaliminernik tunisassiornermut sullissinermut isumaqatigiisuteqartarnissaq aqqutissiuunneqassaaq.

Nunaqarfiit ineriartortinneqarnissaat pillugu suliniutit aalajangiusimaneqassapput, taamaattumik pisariaqarpoq immikkoortortakkaartumik pilersaarutit pisariaqartinneqartut mianerinnilluni ingerlanneqarnissaat, inuussutissarsiornikkut suliffeqarnikkullu ineriartortitsinissaq aamma eqqarsaatigalugu.

Nunaqarfinni anartarfeqarnikkut kuuffeqarnikkullu pissutsit nutarterneqassapput aammalu najukkani pisariaqartitat naapertorlugit nutaamik aaqqissuussisoqarluni.

Nunaqarfiit namminerisamik aalajangersaasinnaanerat annertusassaaq, aammalu kommunit kattussuunneqarnerat pillugu suliap nalilersorneqarnerani nunaqarfiit sunniuteqarlutik akuunissaat pisariaqarpoq, taamatullu nunaqarfiit siunissaat pillugu annertuumik aalajangeeqataasinnaassuseqarnissaat pisariaqarluni.

Nunaqarfiit peqatigiiffiat KANUNUPE politikikkut nukittuumik inissisimassaaq.

Peqqinnissaq

Inuiaqatigiit peqqissut pilersinniarlugit suliniutit Naalakkersuisooqatigiit ingerlatissavaa : inuit ataasiakkaat peqqinnissaat aallaavigalugu.

Inuit tamarmik Peqqinnissaqarfimmiit sukkasuumik, unneqqarissuumik ataqqinnittumillu sullinneqassapput.

Kinaluunniit nappaateqarnerluni paasisaqassaaq misissortinnerminiit piffissap aalajangersimasup ingerlareerneratigut, taamatullu suliaritinnissamik piffissap aalajangersimasup iluani neqeroorfigineqassalluni.

Kræftip akiorneqarnissaa pillugu pilersaarut ingerlateqqinneqassaaq.

Peqqissaavinni sullissineq pitsaanerulersinneqassaaq pinartoqartillugu saaffiginninnerit aammalu pisut inuunermik navianartorsiorfiusut pitsaanerusumik sillimaffigineqalernerisigut.

Kangerlussuup mittarfiani napparsimasut aqqusaartut uninngavissaannik utaqqisarfilior-toqassaaq.

Arnat naartusut najugaqarfimmini illoqarfik qaninnerpaaq erniartorfigisinnaasariaqarpaat.

Nakorsat immikkut ilinniagaqarsimasut angalatittarnerisigut minnerpaamik ukiumut ataasiarluni illoqarfinni tamani nunaqarfinnilu suliaritittussat isumagineqartassapput.

Nappaatit tuniluuttartut kiisalu imigassaq, ikiaroorntoq tupalu pillugit paasititsiniaanerit pinaveersaartitsinerillu meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnerfeqartut ingerlanneqartuasapput.

Peqqinnissaqarfimmi aningaasartuutit angusaqarnerulersitsinissaaq siunertaralugu sukumiisuumik misissuiffigineqassapput.

Suliaritinniarlutik utaqqisut ikilisarneqarnissaannik suliniuteqarneq nanginneqassaaq.

Dronning Ingridip Napparsimavissuani meeqqanut uninngavimmik pilersitsisoqassaaq.

Dronning Ingridip Napparsimavissua tassaavoq nunatta qitiusumik napparsimavia, taamaamat Nuummi immikkut Nummiunut napparsimaveqalernissaa nakorsiartarfiuluunniit qinngorpumi aapperneqarsinnaanera Naalakkersuisooqatigiit sulissutiginiarpaat.

Avalallutik katsorsartikkiartortartut ilaqttaminnik najorteqarnissamik pisariaqartitsisut iluarsaaffigineqassaaq.

Imminut toquttarneq akiorniarlugu paasititsiniaaneq annertusarneqassaaq aammalu oqallinnerit oqaloqateqartarnerillu aqputigalugit pinaveersaartinneqassalluni. Atornerluinermik nappaatillit ajornartorsiuteqartullu akeqanngitsumik katsorsartinneqartassapput.

Inuit kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimasut pillugit immikkut iliuusissat ingerlanneqassapput.

Ineqarneq sanaartornerlu

Naalakkersuisooqatigiit ineqarneq pillugu iluarsartuussineq 2015-mi ingerlanniarpaat.

Ernianut tamakkiisumik ilanngaateqartarneq ingerlaannassaaq.

20-20-60 atorlugu taarsigassarsititsisarneq ingerlaannassaaq.

BSU aqputigalugu illuutillit namminerlu illuutillit illutiminnik iluarsaassinissaminnut atatillugu tapiiffigineqarsinnaanerit iluarsaasseqqinnermi qummut killiliussat nutaamik nalilerneqassapput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu realkreditit aqputigalugit periarfissaqarfiumngitsuni nammineq illuliorniartut periarfissaat annertunerpaatikkumallugu realkreditinut assingusumik aningaasaateqarfiliorsinnaaneq misissorneqassaaq.

Sanaartornerup nakkutigineqarnera sukaterneqassaaq.

Sanaartugassanik suliariumannittussarsiuussisarneq pillugu inatsisit attuumassuteqartut tamarmik nutarteriffigineqassapput, taamaaliornikkut suliffeqarfiit minnerusut sanaartornermi peqataalluaqqilernissaat anguneqarsinnaaqqullugu.

Nunatsinni Inuussutissarsiutinut Qularnaveeqqusiisarnermut Aningaasaateqarfik (Grønlands Erhvervs Garantifond). Kalaallit namminersorlutik inuutissarsiuteqartut inuutissarsiu-titaarniarullu aningaasalersuinissanut unammillersinnaassutsikkullu periarfissaat pitsaanerulersinniarlugit, massakkut periarfissaasut Naalakkersuisooqatigiit pisariinnerulersillugit pitsanngorsaqqinniarpaa. Aningaasaateqarfik Namminersorlutik Oqartussanit pilersinneqassaaq ingerlanneqarlunilu, aningaasaateqarfik namminersortunut ataasiakkaanut ingerlatseqatigiiffinnullu periarfissiilluartumik aqqinneqassaaq.

Naalakkersuisooqatigiit anguniarpaa Nunatsinni sumiikkaluaraanniluunniit ataavartumik ukioq kaajallallugu sanaartornerup ingerlanissaa. Tamannalu aqqiiviginiarlugu iliutsit malittarisassiuussinerillu suliarineqarnissaat piviusunngortissallugu.

Nunaqarfinni isorliunerusunilu nammineq illussanik sanaartornissamut aningaasaliisoqassaaq aqqissuussinerlu nutarterneqarluni.

Sanaartornermut iluarsartuussinermullu Aningaasaateqarfimmi aningaasaliissutit Inatsisartut sanaartornermut illuliornermullu aalajangigaat naapertorlugit sulisinneqassapput, aam-

malu aningaasaateqarfimmi suliassat ataavartumik ingerlanissaat qulakkeerniarlugu missingersuusiortarnermut inatsit allanngortinneqassaaq, taamaalilluni sanaartorneq ataavartuq anguneqassammat. Inatsimmik allanngortitsinikkut aamma immikkut pisoqartillugu pingaarnersiuinikkut allanngortitsisoqarsinnaanissaa aqqutissiuunneqassaaq.

Sanaartornermi atortut avataaniit tikisinneqartartut annikillisinniarlugit, Nunatta pissaritaanik atorluaanerunikkut inerisaasoqarnissaa Naalakkersuisooqatigiit sulissutigis-savaat.

Isumaginninneq

Inuiaat nukittuut imminnut pilersorlutillu akisussaaqataasut – pilersinniarlugit Naalakkersui-sooqatigiit sulissapput. Inuiaqatigiit ineriartoqqinnissaannut siuariartornissaannullu atuga-rissaarneq tunngaviussaaq. Inuiaqatigiit atugarissaarnikkut nukittuumik inissisimasu : ilaqutariit tunngavissaraat, ikiorneqarnissamillu pisariaqartitsisut ikiorneqarnissaat qulak-keertariaqarluni. Inuiaqatigiit atugarissaarnerat pitsaasoq tassaavoq peqqinnissamut, ilinniarnissamut suliffeqarnissamullu periarfissaqarneq, sumi inissisimaneq apeqqutaatinnagu.

Naalakkersuisooqatigiit inunnik isumaginninnikkut sullissinerit ikiorsiisarnerillu naatsorsue-riaatsit naleqassutsimik aallaaveqartut sakkugalugit ingerlanniarpaat, ingerlaavartumik aaqqinneqartartussat naleqqussarneqartassapput. Taamaaliornikkut nunatsinni sullinneqar-tunut tamanut sullissineq pitsaanerpaaq naligiinnerusorlu anguneqassaaq, tamannalu ineriartortinneqassaaq Namminersorlutik Oqartussat kommunillu suleqatigiinnerisigut. Isumaginninnikkut sullissineq imminut ikiornissamik aallaaveqartillugu ingerlanneqassaaq.

Naalakkersuisooqatigiit sulissutigissavaat inunnik sullissineri sulisorisat tamarmik ataa-vartumik pikkorissartinneqartarnissaat. Taamatuttaaq inunnik sullissineri ilisimasanik katersuiffik kommunini sullissiniarnermi iluaqutaasussaaq Naalakkersuisooqatigiit pilersin-niarpaat. Isumagineqarnissamik pisariaqartitsisut imminnut ikiorsinnaanngortillugi : ikiorserneqartarnissaat sulissutigineqassaaq.

Suliniarnermi ilaatigut makkua aqquataassapput:

- Pisortanit ikiorsiissutit, suliffissaaleqineri pisartakkat, napparsimanerme ikorsiissu-tit, meeqqanut tapit, ineqarnermut tapit tamakkiisumik aaqqissuuteqqinnerisigut.
- Suliffissaaleqisut piginnaanngorsaqqinneqassapput inuiaqatigiinni akuunissaat pisariaqarluinnarmat. Ikiorsiissutit piumasaaqaatitaqalissapput, inuup nammineerluni iliuuseqartarnissaa piumasaaqaataassaaq, ilaatigut soorlu katsorsartinnissamik – maannakkumiit annertunerusumik piumasaaqaateqartarnissaaq pingaaruteqarpoq. Ikiorsiissutit ilaat, soorlu meeqqanut tapeqartitsisarneq ilaqutariinnut naapertuun-nerusumik ingerlanneqartarnissaa periarfissiissutaasalissaaq.
- Kinguaasiutitigut atornerlunneqarsimagaanni tarnip nakorsaani ikorserneqarnissa-mik neqerooruteqartarneq annertusarneqassaaq.
- Inuttut nukittorsarneqarnissaaq pisariaqarpat aamma tamanna neqeroorutaasassaaq.
- Innuttaasut sulisinnaasut suliffissaaleqineri uninngaannalersimasut sulilersinneqarnissaat ilinniagaqalersinneqarnissaalluunniit siunertaralugu kommunit suleqatigalugit ataqatigiissaakkamik periaasissamik suliaqartoqassaaq

Ilaqutariit – Meeqqat

Naalakkersuisooqatigiit isumaqarput innuttaaqataasoq kinaluunniit pisussaasoq ilaqtta-minut, qanigisaminut nunaqqatiminullu inooqataanermi timikkut tarnikkullu inuunerup atoruminartuunissaanut suleqataanikkut akisussaaqataasoq.

Naalakkersuisooqatigiit pilersikkusuppaat inuiaat nukittuut, imminnut pilersorlutillu akisussaaqataasut. Naalakkersuisooqatigiillu isumaqarput inuiaqatigiit ineriartoqqin-nissaannut siuariartornissaannullu atugarissaarneq tunngaviuinnassasoq.

Naalakkersuisooqatigiit isumaqarput inuiaqatigiit atugarissaarnikkut nukittuumik inissisimasut ilaqtariit tunngavissaraat, ikiorneqarnissamillu pisariaqartitsisut ikiorneqarnissaat qulakkeertariaqarluni.

Ilaqtariit inuiaqatigiinni qitiummata. Ilaqtariit susassareqatigiinnerlu pillugit politik-kissamik nutaamik pilersitsisoqassasoq Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiipput.

Naalakkersuisooqatigiit anguniarpaat meeqqat, inuusuttullu toqqissisimasut, imminnut tatigisut inoqatiminnik ataqqinnittut, peqqissut, tarnikkut timikkullu nukittuut kinaassutsiminnillu ilisarismannittut pilersinnissaat. Ilaqtariiususeq suliffeqarnerlu oqimaaqatigiittumik aallaavigalugit.

Inatsisartut, Naalakkersuisut kommuunillu piffissami 2015-2018 meeqqat inuusuttullu atugarisaannik pitsanngorsaaniarlutik tunngavissanik immikkut suliaqassapput.

Inatsisartut, Naalakkersuisut kommuunillu ukiuni taakkunani suliniutissat piviusunngortin-nissaannut suleriaasissaminnut pilersaarusiussapput, siunertanullu aningaasaliissuteqar-toqarnissaa qulakkeerreqassalluni.

Ilaqtariit meerartallit angerlarsimaffimmi, suliffimmi sunngiffimmi pitsaanerpaamik atugassaqartinneqartariaqarput. Taamaattumik ilaqtariit meerartallit sutigut tamatigut inuiaqatigiit aningaasatigut sinaakkusersuineranni atugassaqartinneqassapput.

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut amerlassusaat malunnaatilimmik annikillissapput, ukiut qulit qaangiuppata annerpaamik 2,5%-nngorlugit. Ilaatigut Ilaqtariinni sullissiviit ineriartorteqqillugit angerlarsimaffinni siunnersuisarnertigut, taakkunanilu tarnip pissusaanik ilisimasalinnik amerlanerusunik atorfinitsitsinikkut.

Utoqqaat

Utoqqaat pillugit politik-kimi inuup naleqassusia aallaaviussaaq - tamatumalu siunertaasa ilagaat toqqissisimaneq pitsaassuserlu. Nunatsini utoqqanngorluni inooqataaneq nuannersuussaaq. Utoqqaat illoqarnikkut sussassareqatigiinnikkut aningaasaqarniarnikkullu atugarissaartut inuiaqatigiinni suleqataajuarnissamut piuumassuseqassapput, taamaattumik utoqqaat ajunngitsunik atugaqarnissaat periarfissaqartitaanissaallu Naalakkersuisooqatigiit sulissutigissavaat.

Utoqqalinersiutit 2015-imi aaqqissuuteqqinneqassasut isumaqatigiissutigineqarpoq.

Tunngaviumik pension kikkunnut tamanut atuuttoq, aapparisap isertitaanut attuumassuteqanngitsoq eqqunneqassaaq ilanngullugu tapertarlugu pension taanna isertitat naapertorlugit annikilliarortinneqartassalluni.

Utoqqaat utoqqalinersiaminnik ilanngartuiffigineqaratik saniatigut isertitaqarsinnaanissaminnut periarfissaat annertusarneqassapput.

Angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermi atuisut akiliisarunnaassapput.

Inuit innarluuteqartut

Inuit ersitsumik ersinngitsumillu innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit 13. december 2006-mi isumaqatigiissutaat aallavigalugu Inatsisartut inatsiseqarnissaat anguneqassaaq.

Nunatsinni innarluutillit ikiorserneqartarfii isumagineqartarfiilu pitsanngorsarneqassapput atukkanut naleqqussarlugit, taamatullu nunatsinni innarluutilinnut najugaqarfiit pisariaqartitsinermit naapertuuttut sulisoqarnikkullu naleqqussaaffiusut sapinngisamik pitsaanerpaamik ingerlanneqassapput.

Innarluutillit sulisinnaasut sulerusuttullu isumagineqartassapput taakkununga suliffiit naleqquttut atorluarnerisigut. Innarluutilinnut suliffissat nunaqarfinni illoqarfinnilu pisariaqartitsineq naapertorlugi piorsarneqassapput.

Inuiaqatigiit avatangiisillu piareersarneqassapput innarluutillit akuusinnaanngortillugit, soorlu qamutinik assakaasulinnik atuisut suliffeqarfinnut, pisortat kommunillu allaffeqarfiinut, aningaaserivinnut allanullu isersinnaanngortillugit.

Siusinaartumik pensionisiat nutarteriffigineqarnissaat

Inuiaqatigiinni pisinnaasut tamarmik sulissallutik inuiaqatigiinnut iluaqutaanissaat pingaaruteqarpoq. Innuttaasut killilimmik sulisinnaassusillit siusinaartumik pensionisialittut inissiinnarneqartannginnissaat pisariaqarpoq, akerlianillu uagut taakku piginnaasaat aallaavigalugit, inuiaqatigiinni isiginnaartuinnaajunnaartillugit peqataalernissaat aallaavigisariaqarparput.

Innuttaasumut angerlarsimalluni issiaarusaaginnarnermit sulisartutut inuuneq pitsaaneruvoq. Ullormi susassaarluni makinneq innuttaasunut amerlanerpaanut pingaarnerpaavoq, soorluttaaq iluaqutaalluni misigisimaneq pingaarnerpaasartoq. Iluaqutaanermik misigineq siusinaartumik pensionisartumut namminermit, taassumalu meeraanut, inuiaqatigiinnullumi pingaarnerpaajuvoq. Taamaammatt siusinaartumik pensionisiaqarnerup nutarterneqarnissaa pisariaqarpoq.

Pisortani allaffissornikkut ingerlatsineq

Pisortani allaffissornikkut ingerlatsinermit pisariillisaaneq ingerlaqqissaaq, tasanilu innuttaasut kiffartuunneqarnerat pitsanngorsarneqassaaq assigiiaarnerulerlunilu:

Suleriaatsit pitsanngorsassapput, taamaasilluni suliat sunniutaat uuttortarneqarsinnaalerlutik.

Digitalinngorsaaneq aqutugalugu suleriaatsit, aalajangiinerit aammalu innuttaasut kiffartuunneqarnerat sapinngisamik paasiuminartumik pisariitsumillu ingerlanneqassaaq. Sullissivik.gl suli annertunerusumik ineriartortinneqassaaq.

Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut suliassat akisussaaffiillu amerlanerusut tunniunneqassapput, soorunami aningaasartaat malinaatillugit, assersuutigalugu piniarnermut allagartanik tunniussisarneq.

Pisortani allaffissornikkut ingerlatsinerimi aningaasartuutikillisaasoqassaaq innaallagissamik, imermik kiassarnermillu annikinnerusumik atuinikkut.

Namminersorlutik Oqartussani aammalu kommunini sullissineq sukkanerusoq anguneqartariaqarpoq, assersuutigalugu sanaartugassat, nunaminertat aammalu najukkani pilersaarusiortarneq eqqarsaatigalugit.

Aningaasartuutikillisaalluni angalasarnerit avataaniillu siunnersortinik atuisarnerit annikillisarneqassapput.

Pisortat ingerlatsiviini pissaanermik atonerluisoqartannginnissaa pillugu inatsisiliortoqassaaq, qinikkanut atorfilinnullu kiisalu pisortat pigisaannut ingelatseqatigiiffinnut atuutussamik.

Pisortanut akiitsunik akiliisitsiniartarneq sukateriffiqineqassaaq taamaalilluni sapinngisamik Kalaallit Nunaata BNP-a 5 % ataallugu akiitsoqarnerup inissisimasarnissaa siunertaralugu

Nunanut allanut tunngassuteqartut

Naalakkersuisooqatigiit isumaqarput Nunatta nunani allani soqutigisani erseqqarissamik, tunniusimasumik akuunikkut illersortassagai tamaviaarutigisarlugillu:

Nunarput nammineerluni Nunatta soqutigisai pillugit nunanut allanut isumaqatigiinniar-titaasalernissaa anguniarlugu danskit naalakkersuisui isumaqatiginiarfigineqassapput.

Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutigaat Pituffik pillugu piaartumik qulaajaasoqarnissaa aallartinneqassasoq, aamma danskit naalakkersuisuinut Nunatta soqutigisai pillugit nutaamik isumaqatiginniarnerit aallartinneqassasut.

EU-mik suleqateqarneq niuernikkut, inuussutissatigut, aatsitassarsiornikkut aammalu nukissiornikkut annertusarneqassaaq.

Nunarput nunani sanilerisamini qaninnerni aammalu assigiinngitsutigut iluaqutigineqar-sinnaasunik niueqatigisatsinnik attaveqarfinnik aallartitaqarfeqassaaq.

Nuna allamiut aammalu nuuttut pillugit inatsisiliorsinnaaneq qinigaaftiup ingerlanerani tiguneqassaaq.

Nunatta nunatsinni silaannakkut angallannermut oqartussaaffik 2018 sioqqullugu tigussavaa.

Nunatta imartaasa illersorneqarnissaannut nunarput akuulluni suleqataassaaq.

Nunatta imartaani umiarsuakkut angalanissamut piumasaqaatit sukannenerusut atuutsinneqalernissaat Naalakkersuisooqatigiit suliarisavaat.

Naggasiineq

Siuliani isumaqatigiissutigalugit taaneqartut saniatigut partiit Naalakkersuisooqatigiilersut isumaqatigiissutigaa Naalakkersuisooqarfikkaartumik sulinissamut toqqammavissanik isumaqatigiissuteqassallutik (arbejdsprogram), isumaqatigiissummut matumunnga erseqqis-saatitut ilanngunneqartussamik. Tamannalu Naalakkersuisooqatigiit sulilereernermik kingorna peqqissaarullugu naammassissavaat.

Taamatuttaa Naalakkersuisooqarfiit agguartaarnerat pillugu partiit suleqatigiilersut akornan-ni isumaqatigiissut matumani ilanngussatut ilanngunneqarpoq.

Taamatut isumaqatigiissuteqarlutik partiit Naalakkersuisooqatigiilersut matumuuna atsioqa-tigiipput.

Nuummi, ulloq 4. december 2014.

Kim Kielsen
Siumut

Andreas Uldum
Demokratit

Knud Kristiansen
Atassut